

WYBRANE ASPEKTY NAWOŻENIA W PERSPEKTYWIE REALIZACJI EUROPEJSKIEGO ZIELONEGO ŁADU

dr Piotr Skowron

„Prognoza redukcji strat składników pokarmowych z rolnictwa w kontekście założeń Europejskiego Zielonego Ładu”

DC 1.3 Doskonalenie internetowej bazy danych o produktach nawozowych

Radom, 2 wrzesień 2021

Europejski Zielony Ład (EZŁ) – nowa strategia na rzecz wzrostu, mającą przestawić całą gospodarkę europejską (w tym rolnictwo) i społeczeństwo na tory zrównoważone

Strategia „od pola do stołu” – sprawiedliwy, zdrowy i przyjazny środowisku system żywnościowy, gdzie żywność byłaby wytwarzana w sposób bezpieczny dla środowiska przyrodniczego oraz neutralny dla klimatu.

Strategia na rzecz bioróżnorodności – zapewnienie odbudowy, odporności i odpowiedniej ochrony wszystkich ekosystemów do 2050 r.

Cele strategiczne EZŁ związane z nawożeniem

- Zmniejszenie strat składników pokarmowych o co najmniej 50 %, nie dopuszczając przy tym do tego, aby doszło do pogorszenia żyzności gleby.
- Ma to spowodować ograniczenie stosowania nawozów o co najmniej 20%
- Zwiększenie udziału rolnictwa do 25% powierzchni UR

Zalecenia Komisji dla Polski dotyczące planu strategicznego WPR

W celu ustalenia w PS WPR krajowych wartości w odniesieniu do celów EZŁ z uwzględnieniem stanu i perspektyw polskiego rolnictwa

WPR

Cele szczegółowe:

1. Łagodzenie zmian klimatu, przystosowywania się do nich,
2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze,
3. Ochrona różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu.

Nowa „zielona architektura” = wymogi obowiązkowe + dodatkowe zachęty do stosowania praktyk rolniczych korzystnych dla środowiska i klimatu

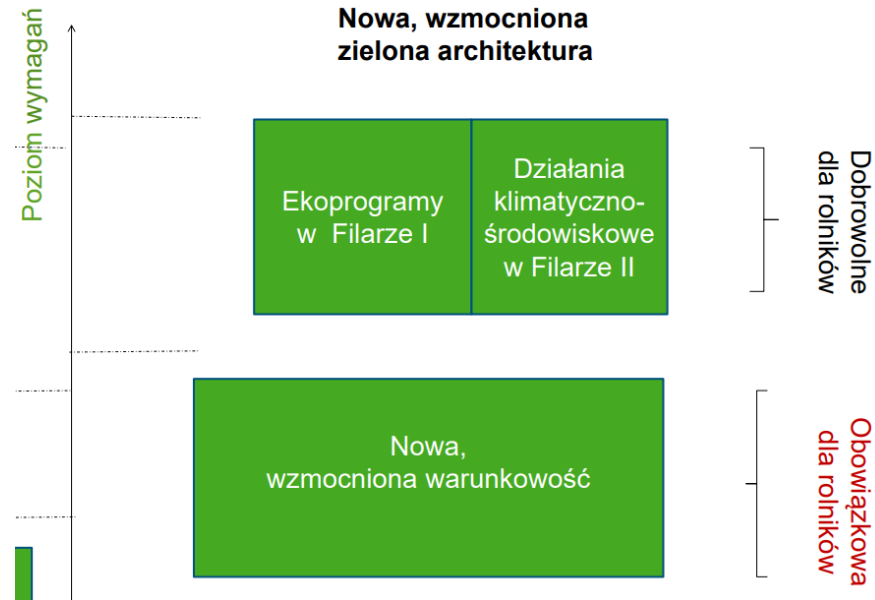
I Filar

Warunkowość = wymogi podstawowych w zakresie zarządzania (SMR) + normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (DKR)

+
Ekoschematy – dobrowolne zachęty dla rolników do realizacji korzystnych praktyk dla środowiska i klimatu

II Filar

Wieloletnie zobowiązania prośrodowiskowe
Interwencje inwestycyjne
Transfer wiedzy, współpraca

Wymogi Wzajemnej Zgodności (SMR – statutory management requirement)

nie ustanawiają nowych obowiązków a jedynie wprost wynikają z przepisów krajowych wdrażających określone artykuły przepisów UE

- **SMR 1** Dyrektywa 2000/60 /WE (Ramowa Dyrektywa Wodna), artykuły 11(3)e i 11(3)h, w odniesieniu do obowiązkowych wymogów w zakresie kontroli rozproszonych źródeł zanieczyszczenia **fosforanami**,
- **SMR 2** Dyrektywa 91/676/EWG (Dyrektywa Azotanowa), artykuły 4 i 5, w odniesieniu do zmniejszenia zanieczyszczenia wody spowodowanego przez **azotany** pochodzące ze źródeł rolniczych i zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu

Normy Dobrej Kultury Rolnej Zgodnej z Ochroną Środowiska (DKR, ang. GAEC – good agricultural and environmental condition)

- **DKR 4** Ustanowienie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych

Ekoschematy

- **Ekoschemat** – Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia /narzędzie FaST (1016,85 mln euro na 2 740 000 ha)

DKR 4 (GAEC 4) Ustanowienie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych.

Zakaz stosowania nawozów oraz środków ochrony roślin na gruntach rolnych w pobliżu wód powierzchniowych w odległości wynoszącej **co najmniej 3 m**.

Rowy o szerokości powyżej 5 m na wysokości górnej krawędzi, jeziora i zbiorniki wodne, ciek naturalne, kanały, ujęcia wody, obszary morskiego pasa nadbrzeżnego.

Zgodne z

- **Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2020 r.** w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobiegania dalszemu zanieczyszczeniu” (Dz.U. 2020 poz. 243)
- **Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r.** w sprawie szczegółowego stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz.U. 2008 nr 80 poz. 479 z późn. zm.)

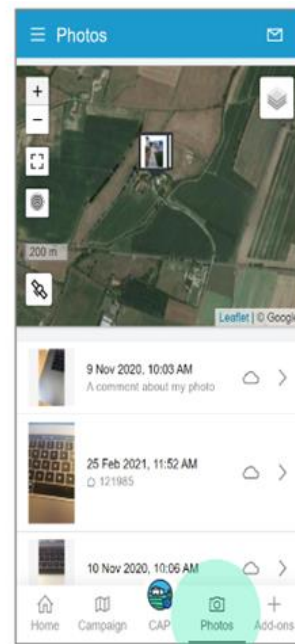
+ **DKR 9** Minimalny udział 4% powierzchni gruntów ornych w gospodarstwie wykorzystanych na obszary i obiekty nieprodukcyjne, włączając w to grunty ugorowane.

Ekoschemat – platforma usług cyfrowych FaST (Farm Sustainability Tool)

Dyrekcja Generalną ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich (DG AGRI),
Dyrekcja Generalna ds. Przemysłu Obronnego i Przestrzeni Kosmicznej (DG DEFIS)
Dyrekcja Generalną ds. Informatyki (DG DIGIT)

- Nowe, modułowe narzędzie wsparcia rolnictwa, środowiska i zrównoważonego rozwoju w oparciu o dane kosmiczne (Copernicus i Galileo) oraz inne publiczne i prywatne bazy danych
- Grupy docelowe: rolnicy, agencje płatnicze państw członkowskich, doradcy rolni, naukowcy, twórcy rozwiązań cyfrowych

<https://fastplatform.eu/>

Co ma zawierać narzędzie FaST?

1. *Informacje o gospodarstwie* z systemu IACS (płatności WPR – wnioski, kontrola, rejestr rolników, baza danych zwierząt), oraz LPIS (działki rolne na podstawie zdjęć lotniczych lub/i satelitarnych).
2. *Wyniki analiz gleby* (NPK, pH) powiązane z systemem LUCAS i krajowymi systemami udostępniania danych przez laboratoria.
3. *Najlepsze praktyki zarządzania składnikami pokarmowymi w nawożeniu* mające na celu utrzymanie optymalnej żyzności gleby, unikając nadmiernego nawożenia i wysokich strat biogenów
4. *Historia upraw* w dłuższej perspektywie czasowej, biorąc pod uwagę zmianowanie roślin, resztki poźniwne i nawozy naturalne.
5. *Oczekiwane plony* dla poszczególnych upraw uwzględniające warunki siedliska, wskaźniki ekonomiczne i cele środowiskowe.
6. *Ograniczenia i wymagania prawne* na poziomie regionalnym, krajowym i UE
7. ***Plan nawożenia i bilans składników pokarmowych***

Przewidywane rozszerzenia aplikacji

1. Emisje gazów cieplarnianych (GhG) – praktyki niskoemisyjne w hodowli zwierząt i nawożeniu, wraz z systemem monitoringu emisji.
2. Ochrona i zarządzanie wodami – praktyki redukujące straty biogenów przez wymywanie, ograniczanie zużycia wody, zarządzanie systemami nawadniania.
3. Monitoring – wykorzystanie Global Navigation Satellite System (GNSS) i Galileo, satelity European Geostationary Navigation Overlay Service (EGNOS) i Copernicus Sentinel – kryteria kwalifikowalność, zdjęcia satelitarne Normalized Difference Vegetation Index (NDVI)
4. Dodatkowe moduły w wyspecjalizowanych obszarach działalności rolniczej – rolnictwo ekologiczne, pszczelarstwo, uprawa winorośli, rejestracja zwierząt.

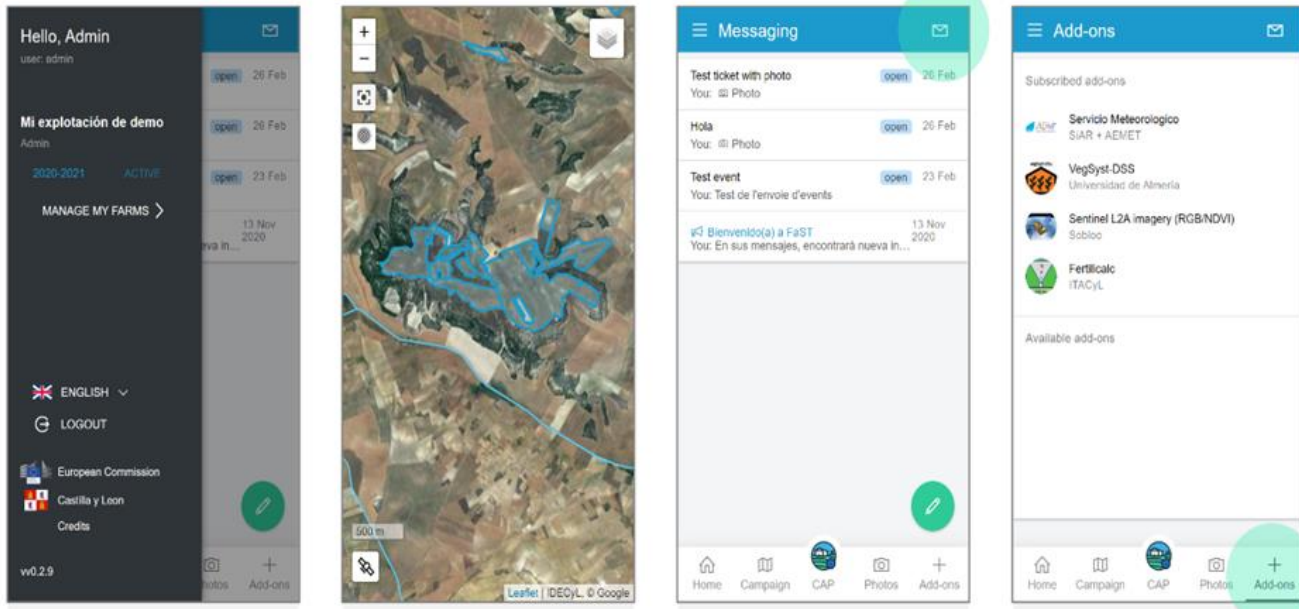

Proces wprowadzania danych do aplikacji:

1. Wybór działki/terenu.
2. Automatyczne lub manualne wprowadzenie informacji geolokalizacyjnych i zdjęć danego obszaru.
3. Wybór rośliny uprawnej z uwzględnieniem jej odmiany.
4. Wprowadzenie informacji dotyczącej zastosowanego systemu nawadniania.
5. Wybór wielkości oczekiwanego plonu.
6. Wprowadzenie informacji dotyczących uprzednio prowadzonej gospodarki rolnej.
7. Wprowadzenie informacji dotyczących parametrów morfologicznych i fizykochemicznych gleb (skład granulometryczny, materia organiczna, NPK).
8. Wybór strategii gospodarki nawozowej (strategia efektywna – minimalizacja wykorzystania nawozów, strategia zachowawczej intensyfikacji – nawożenie zrównoważone, strategia intensyfikacji produkcji – maksymalizacja plonowania).

Wdrożenie FaST w krajach członkowskich:

1. Wspólna platforma FaST i źródło danych zarządzane centralnie przez UE + moduły lokalne (uwierzytelnianie, serwis pogody itp.).
2. Oddzielne platformy FaST w autonomicznej infrastrukturze państwa członkowskiego.
3. Wariant hybrydowy - wspólna platforma FaST dostępna dla państw członkowskich, wybór potrzebnych elementów, opracowanie, rozwój i pozycjonowanie własnych elementów.
4. Rozwiązania lokalne, niezależne od platformy FaST, spełniające kryteria zrównoważonego wsparcia dla WPR

SMR 1 Dyrektywa 2000/60 /WE (Ramowa Dyrektywa Wodna), artykuły 11(3)e i 11(3)h, w odniesieniu do obowiązkowych wymogów w zakresie kontroli rozproszonych źródeł zanieczyszczenia fosforanami

+ **DKR 6 (GAEC 6)** Zarządzanie orką lub inne odpowiednie techniki uprawy w celu zmniejszenia ryzyka degradacji gleby, biorąc pod uwagę nachylenie terenu.

+ **DKR 7 (GAEC 7)** Minimalna pokrywa glebowa w najbardziej newralgicznych okresach i obszarach

+ **DKR 4 (GAEC 4)** Ustanowienie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych.

Ramowa Dyrektywa Wodna (2000/60/EC)

- fundamenty wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej
- ochrona całości wód powierzchniowych i podziemnych w UE
- zachowanie, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wszystkich wód (do 2016, 2021, 2027?), zapobieganie ich degradacji

Dyrektywa azotanowa (91/676/EWG)

- zmniejszenie zanieczyszczenia wody spowodowanego przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych, oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu
- promowanie stosowania dobrych praktyk rolniczych

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1009 z dnia 5 czerwca 2019 r. ustanawiające przepisy dotyczące udostępniania na rynku produktów nawozowych UE

Ustawa Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz.U. 2017 poz. 1566)

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia "Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu" (Dz.U. 2020 poz. 243)

Ustawa o nawozach i nawożeniu z dnia 10 lipca 2007 r. (Dz.U. Nr 147, poz. 1033)

Dziękuję za uwagę

